

Jaarverslag over 2016 van de Stichting Oud Deventer (SOD)

De plannen die de gemeente had met het Sluiskwartier, illustreren hoe nodig het is dat de SOD waakzaam blijft.

en ander punt van aandacht is leegstand. Kantoren, winkels en kerken verliezen hun functie. Voor sommige leegkomende panden is een herbestemming moeilijk te vinden.

Pothoofd en Sluiskwartier/Raambuurt

De oprit aan de stadskant van de Wilhelmina-brug werkt als een fysieke scheiding tussen het Sluiskwartier en de rest van de binnenstad. Geredeneerd vanuit de verkeersbehoeften in de jaren dertig is de situering van die brug begrijpelijk. Toen had men heel andere belangen in de binnenstad. Er is tientallen jaren gediscussieerd over de plaats van de brug. Tegenwoordig zou zo'n verkeersader niet meer dwars door de oude binnenstad worden aangelegd. Omdat Monumentenzorg, nu Rijksdienst voor Cultuur en Erfgoed, de samenhang met de oudere gedeelten van de binnenstad onvoldoende achtte, onder meer vanwege de tussenliggende oprit van de verkeersbrug, is het Sluiskwartier in 1988 niet door het Rijk aangemerkt als beschermd stadsgezicht. Juist dat stukje binnenstad wordt nu ernstig bedreigd. De gemeente wilde de oude panden aan het Pothoofd slopen om ruimte te maken voor een tijdelijke parkeervoorziening. De bebouwing staat al op de Kadastrale Atlas van 1832. Van directe cultuurhistorische betekenis is het huis, thans Pothoofd 123, waar de bekende onderwijzer Roelof Schuiling (1854 - 1936) meer dan vijftig jaar heeft gewoond. Schuiling

was van grote betekenis voor het onderwijs in Nederland. Hij liet vele boeken, atlassen en schoolplaten na. Deventer eerde hem met de Schuilingstraat en Schuilingschool (niet meer bestaand).

Gelukkig gaan er steeds meer stemmen op om dat karakteristieke deel van het aanzicht van de stad te behouden. De plannenmakers van de gemeente luisteren naar deze stemmen.

De druk is dus enigszins van de ketel. De gemeente wil nu kiezen uit een drietal opties: ten eerste de oude bebouwing geheel slopen en vervangen door een totaal nieuwe opzet van het Sluiskwartier, ten tweede de markante en cultuurhistorische panden restaureren en de openvallende ruimten vullen met gepaste nieuwbouw, en als derde optie alles restaureren.

De SOD pleit voor de tweede optie. Zij is tevens voor behoud van de ondergrondse resten van de haven, de gracht en het sluisje. Voor de Ten Zijthoffpanden is een mooie bestemming gevonden, een bierbrouwerij (Davo). De gemeente is de toezegging nagekomen een koper te zoeken die de gebouwen een passende bestemming zou geven met respect voor het historische karakter.

Een onderzoek naar de behoefte aan parkeerplaatsen in de binnenstad lijkt erop te wijzen dat het tijdelijke parkeerterrein in het Sluiskwartier overbodig is. Hiermee vervalt de noodzaak om panden aan het Pothoofd te slopen.

Gezicht op het Pothoofd

Deventer aan de hand van de kadastrale atlas van 1832

Contact met andere instanties

Van vitaal belang voor het functioneren van de SOD is een goed contact met de lokale bestuurders en ambtenaren. Het Dagelijks Bestuur van de SOD is voortdurend in gesprek met de betrokken wethouders, de Dienst Monumenten van de gemeente, de Planadviesraad Monumenten en Beschermd Stadsgezicht en met andere erfgoedorganisaties.

Bouwhistorische waarden- en verwachtingenkaart

De gemeente is ver gevorderd met de bouwhistorische waarden- en verwachtingenkaart, waaraan zij mede op aandringen van de SOD is begonnen. Deze is zeer belangrijk voor de kennis van de bouw- en cultuurhistorie van ons erfgoed. Zo'n document is onmisbaar voor de analyses van de vroegere ruimtelijke ontwikkeling. Uitgangspunt is de Kadastrale Atlas van 1832. In de Napoleontische tijd is een begin gemaakt met secuur aantekenen van het onroerend goed in het kadaster. Aan elk perceel op die nauwkeurige kaarten zijn de gegevens gekoppeld over eigenaren, bodemgebruik en waarde anno 1832.

Onder meer de volgende onderwerpen hebben in 2016 aandacht gekregen van de Stichting Oud Deventer:

Bibliotheek in de voormalige SNS-bank

De cultuurhistorische en architectonische waarde van het voormalige bankgebouw kon niet verhinderen dat met de sloop is begonnen. De SOD had hierover geen uitgesproken oordeel. Ervoor in de plaats komt de nieuwe bibliotheek. Het onlangs gerestaureerde deel van het oudste huis in Nederland, waar voorheen restaurant La Fontana was gevestigd, zal deel uitmaken van het bibliotheekcomplex.

Nieuwe Markt, Gymnasium/MMS

Dit gebouw van architect W.P.C. Knuttel uit 1954 is waarschijnlijk het mooiste voorbeeld van de wederopbouwarchitectuur in Deventer. Voor het pand is nog geen passende bestemming gevonden.

Afbraak van de SNS-bank

Nieuwe Markt, Gymnastiekzaal

De voormalige gymnastiekzaal, Viking genoemd om de vermoedelijke archeologische resten eronder van een Viking-schip, is inmiddels gesloopt. De funderingen bleken te zwak om er een theatercomplex op te bouwen. Er is vergunning verleend voor een adequate fundering. De bouw begint in 2017.

Sint Geertruiden Ziekenhuis en omgeving

De projectontwikkelaar is in dit verslagjaar nog niet gestart met de verbouw van het ziekenhuis. Concrete plannen hiervoor zijn nog onbekend. Ook is nog geen begin gemaakt met de bouw van woonhuizen op de plek van het nieuwe deel van het ziekenhuis dat is gesloopt.

Sint Jozef Ziekenhuis en Verpleeghuis

De SOD was in 2007 initiator voor de aanmerking van het ziekenhuis als rijksmonument. De SOD was in het verslagjaar vertegenwoordigd in een werkgroepje voor herstel van de oude kloostertuin. Dat herstel is voltooid. De tuin is zoveel mogelijk in zijn oorspronkelijke opzet teruggebracht. De nieuwbouw van het verpleeghuis, op de plaats van het oude beddenhuis, is in het verslagjaar voltooid. Begin 2017 zullen de bewoners van de oude en tijdelijke locaties verhuizen naar de nieuwe kleinschalige woonvormen. Deze nieuwbouw harmonieert met het hoofdgebouw. Het hoofdgebouw is een kenmerkend voorbeeld van de zogenaamde Bossche School. Het is op voorbeeldige manier verbouwd door architect Matthijs Bouw. Hierin worden de centrale diensten van de Stichting Carinova ondergebracht. Het verpleeghuis maakt deel uit van deze stichting.

Stationsomgeving

De SOD pleit voor een zo goed mogelijke zichtbaarheid van de grens tussen de oude stad en het gebied daaromheen, de zogenaamde Oude Schil. Er is toegezegd dat de plannen om de oude gracht weer aan te leggen zullen worden uitgevoerd na voltooiing van de 'Groene Wal', het gebied tussen de kantoorflat de Leeuwenbrug en de Schouwburg. Gevreesd moet wor-

De oprit van de Wilhelminabrug als scheidsmuur

den dat dat wel heel lang kan duren. De gemeente wil op een natuurlijke manier de treinreizigers via de Keizerstraat naar de binnenstad leiden. Een nieuwe loopbrug is hiertoe in ontwikkeling als vervanging van de oude.

Ruimte voor de rivier

Bij het IJsselhotel is een nieuwe steiger gebouwd. Deze roept herinneringen op aan de oude schipbrug. De problemen met het aanleggen van het pontje door de stroming van de rivier zijn opgelost. De SOD waardeert het zeer dat het oude landhoofd van de vroegere schipbrug is hersteld en zichtbaar is gebleven onder de nieuwe steiger. De SOD had hierop aangedrongen.

De aanlegsteiger op de Worp

Parkeergarage onder de Wilhelminabrug

De SOD heeft samen met de gemeente en andere belanghebbende instellingen afspraken gemaakt over de tijdelijke parkeergarage onder de Wilhelminabrug, door de gemeente nu Brinkgarage genoemd. De gemeente zou de parkeergarage afbreken zodra de binnenstad over voldoende parkeergelegenheid zou beschikken.

Er zijn serieuze plannen parkeerruimte te creëren op de Melksterweide op de Worp.

Opa-en-omadag

De SOD heeft geparticipeerd in de opa-en-omadag op 4 juni. Met als uitvalsbasis de Bergkerk hebben kinderen met hun grootouders een fraaie wandeling gemaakt langs markante punten in het historische Deventer.

Bezoek oude gasfabriek

Het bestuur heeft op 1 april onder leiding van Gabriël Bosch, projectleider, een informatieve rondleiding gekregen door de oude gasfabriek aan de Zutphenseweg. De plannen voor de herbestemming passen in goed erfgoedbeheer.

Contactdag Haarlem

De Werkgroep Gebouw en Omgeving van de Historische Vereniging Haarlem heeft op 24 juni een rondleiding gekregen door de Deventer binnenstad. De SOD was hierbij de gastvrouw.

Schildering in Pontsteeg 24

De SOD bemiddelt in het behoud van de inpandige muurschildering van de feestelijke intocht van Filips II. De schildering uit 1549 wordt bedreigd doordat de muur verzakt en scheurt.

Herstel Grote Overstraat 54

Een projectontwikkelaar heeft het pand dat in 2013 is afgebrand gekocht, maar had hiermee in 2016 nog steeds geen plannen. De SOD stoorde zich aan de ruïne in de drukke, nauwe winkelstraat.

Grote Overstraat 54 in 2013 (foto Peter Dekker); nog steeds een ruïne in 2016

Beeld-kwaliteitsplan

Een werkgroepje van het bestuur onderzoekt het beeld-kwaliteitsplan van de gemeente en doet daarover aanbevelingen aan de gemeente.

Het Dagelijks Bestuur van de SOD is in gesprek met de betrokken wethouders en gemeentelijke dienst.

Planadviesraad Monumenten en Beschermd Stadsgezicht
Wanneer de agenda van de Planadviesraad Monumenten en Beschermd Stadsgezicht hiertoe aanleiding geeft, woont de secretaris van de SOD zittingen bij als toehoorder.

Pleinen in de binnenstad autovrij
De SOD is voorstander van autovrije pleinen in de binnenstad. Zij bezocht hiertoe voorlichtings- en insprekavonden van Muggeplein en Grote Kerkhof.

Stadsstrand
Een stadsstrand is gepland in het beschermde stadsgezicht aan de overkant van de IJssel. Hiertegen heeft de SOD geen bezwaar, mits er geen opvallende bebouwing komt.

Harry Rademaker Prijs
De prijs is in 2016 niet toegekend. Het thema van de prijs voor 2017 zal zijn 'Herbestemming van historische panden'.

Donateursavond
In 2016 is er geen donateursavond gehouden.

Publiciteit
Architectuur in Deventer tijdens het interbellum
Er zijn nog gratis exemplaren te verkrijgen van het jubileumboek ter gelegenheid van zestig jaar Stichting Oud Deventer.

Erfgoedbewaker en luis in de pels
Er zijn nog exemplaren gratis te verkrijgen van het jubileumboek ter gelegenheid van zestig jaar Stichting Oud Deventer.

Nieuwsbrief Oud Deventer
In 2016 verscheen twee maal de *Nieuwsbrief Oud Deventer*. De Nieuwsbrief behandelt actuele onderwerpen die de SOD aangaan. De redactie van de Nieuwsbrief bestaat uit de dames A. Dijkstra-Kruit en A. de Oude-de Wolf en de heren N. Osinga en H. Vrielink, hoofdredacteur.

Website: oud-deventer.nl
Met de goed bezochte website speelt de SOD onmiddellijk in op de actualiteit. Er staat ook nadere informatie in over de SOD.

Bestuur
Het dagelijks bestuur bestaat uit de heren:
A.G. Renkema, voorzitter,
N. Osinga, secretaris, secretariaat@oud-deventer.nl
H. Weulink, penningmeester.

Het algemene bestuur bestaat uit tien leden die hun eigen aandachtsgebied hebben. Mevrouw C. Bolkestein en de heer J. van Beeck en hebben afscheid genomen van het bestuur. Gezocht wordt naar nieuwe bestuursleden.

Neelco Osinga, secretaris SOD

Advertentie

Nu ook
klassieke CD's
in het
boekenpaleis

Praamstra
boekhandel

Keizerstraat 2 (hoek Walstraat), Deventer
Telefoon [0570] 675925
www.boekhandelpraamstra.nl

Correctie Nieuwsbrief 38 op pagina 9

A. van der Horst Bruyn wees ons op enige onjuistheden betreffende het pand Op den Keizer 62/72. "Zo ver ik weet was er geen architect F. ten Zijthoff, maar werd het onderhavige pand gebouwd door de fa. F. ten Zijthoff, eigendom van H. Bloemendal (mijn overgrootvader). Een van zijn zoons legde in 1901 de eerste steen in de vorm van de tegeltjes HB, Jr. (mijn grootvader)."